

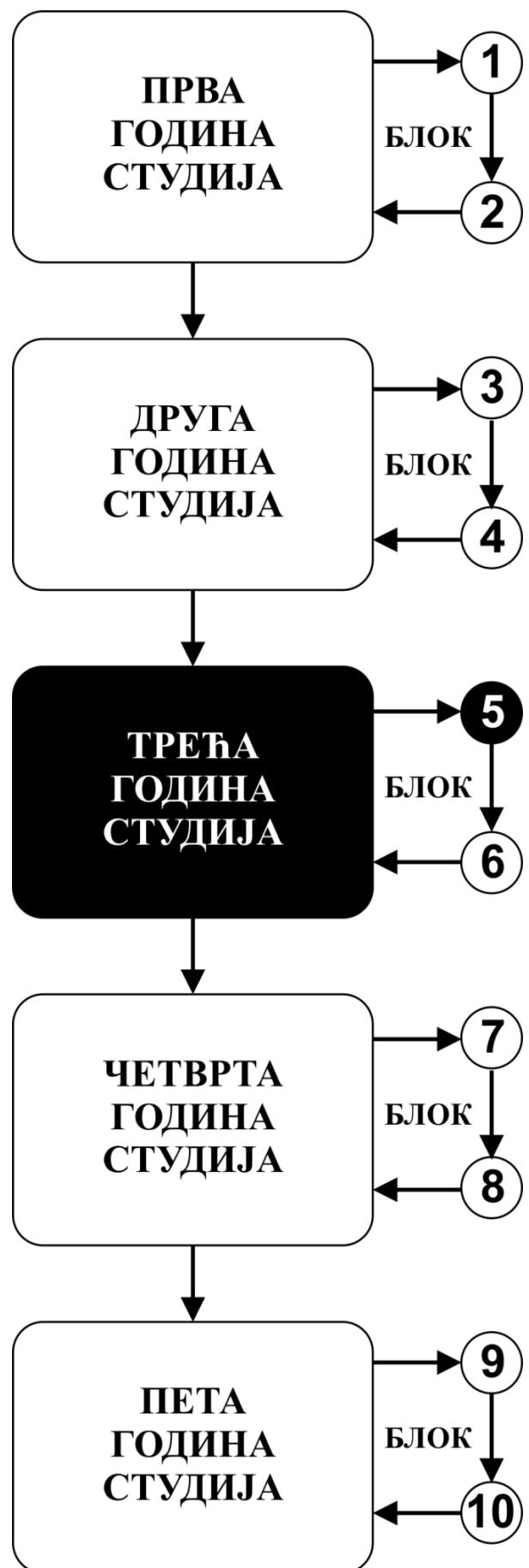
БИОНЕОРИГАНСКА ХЕМИЈА

**ИНТЕГРИСАНЕ АКАДЕМСКЕ
СТУДИЈЕ ФАРМАЦИЈЕ**

ТРЕЋА ГОДИНА СТУДИЈА

школска 2019/2020.

Предмет:

БИОНЕОРГАНСКА ХЕМИЈА

Предмет се вреднује са 7 ЕСПБ. Недељно има 5 часова активне наставе (2 часа предавања, 1 час семинара и 2 часа рада у малој групи)

НАСТАВНИЦИ И САРАДНИЦИ:

РБ	Име и презиме	Email адреса	званије
1.	Гордана П. Радић	vasic_gordana@yahoo.com	Ванредни професор
2.	Ана С. Станковић	ana_stankovic@outlook.com	Фасилитатор Истраживач-приправник

СТРУКТУРА ПРЕДМЕТА:

Модул	Назив модула	Недеља	Предавања	Семинар	Рад у малој групи	Наставник-руководилац модула
1	Увод у бионаорганску хемију. Комплексна једињења. Централни јон метала. Лиганди. Дисоцијација комплекса. Координациони број. Хемијска веза, симетрија и изомерија молекула комплексних једињења.	5	2	1	2	проф. др Гордана П. Радић
2	Номенклатура комплекса. Комплекси прелазних метала са σ , π и δ везом. Комплекси прелазних метала са незасићеним угљоводоницима. Електронски спектри комплекса прелазних метала. Кисело-базне особине комплекса. Реакције супституције.	5	2	1	2	проф. др Гордана П. Радић
3	Биолошка функција јона метала. Комплекси платинске групе метала. Комплекси злата, бизмута, сребра, антимона, ванадијума, хрома, мангана, гадолинијума, калаја, гвожђа и кобалта. Остали биомолекули као потенцијални лиганди.	5	2	1	2	проф. др Гордана П. Радић
						$\Sigma 30+15+30=75$

ОЦЕЊИВАЊЕ:

Студент савладава предмет по модулима. Оцена је еквивалентна броју стечених поена (види табеле). Поени се стичу на два начина:

АКТИВНОСТ У ТОКУ НАСТАВЕ: На овај начин студент може да стекне до 30 поена и то тако што на посебном делу вежбе одговара на два испитна питања из те недеље наставе и у складу са показаним знањем добија 0-2 поена.

ЗАВРШНИ ТЕСТОВИ ПО МОДУЛУМА: На овај начин студент може да стекне до 70 поена а према приложеној табели.

МОДУЛ		МАКСИМАЛНО ПОЕНА		
		активност у току наставе	завршни тест	Σ
1	Увод у бионеорганску хемију. Комплексна једињења. Централни јон метала. Лиганди. Дисоцијација комплекса. Координациони број. Хемијска веза, симетрија и изомерија молекула комплексних једињења.	10	24	34
2	Номенклатура комплекса. Комплекси прелазних метала са σ , π и δ везом. Комплекси прелазних метала са незасићеним угљоводоницима. Електронски спектри комплекса прелазних метала. Кисело-базне особине комплекса. Реакције супституције.	10	24	34
3	Биолошка функција јона метала. Комплекси платинске групе метала. Комплекси злата, бизмута, сребра, антимона, ванадијума, хрома, мангана, гадолинијума, калаја, гвожђа и кобалта. Остали биомолекули као потенцијални лиганди.	10	22	32
	Σ	30	70	100

Завршна оцена се формира на следећи начин:

Да би студент положио предмет мора да стекне минимум 55 поена и да положи све модуле.
Да би положио модул студент мора да:

1. стекне више од 50% поена на том модулу
2. стекне више од 50% поена предвиђених за активност у настави у сваком модулу
3. положи модулски тест, односно да има више од 50% тачних одговора.

број освојених поена	оценка
0 - 50	5
51 - 60	6
61 - 70	7
71 - 80	8
81 - 90	9
91 - 100	10

ТЕСТОВИ ПО МОДУЛИМА

МОДУЛ 1.

**ЗАВРШНИ ТЕСТ
0-24 ПОЕНА**

ОЦЕЊИВАЊЕ ЗАВРШНОГ ТЕСТА

Тест има 24 питања.
Свако питање вреди 1 поен.

МОДУЛ 2.

**ЗАВРШНИ ТЕСТ
0-24 ПОЕНА**

ОЦЕЊИВАЊЕ ЗАВРШНОГ ТЕСТА

Тест има 24 питања.
Свако питање вреди 1 поен.

МОДУЛ 3.

**ЗАВРШНИ ТЕСТ
0-22 ПОЕНА**

ОЦЕЊИВАЊЕ ЗАВРШНОГ ТЕСТА

Тест има 22 питања.
Свако питање вреди 1 поен.

ЛИТЕРАТУРА:

МОДУЛ	НАЗИВ УЦБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ	БИБЛИОТЕКА
Увод у бионеорганску хемију. Комплексна једињења. Централни јон метала. Лиганди. Дисоцијација комплекса. Координациони број. Хемијска веза, симетрија и изомерија молекула комплексних једињења.	Неорганска комплексна и кластерна једињења	Н. Б. Милић	ПМФ Крагујевац, 1998	Има
	Bioinorganic chemistry	R. Hay	Ellis Horwood Lim. 1984	Има
Номенклатура комплекса. Комплекси прелазних метала са σ , π и δ везом. Комплекси прелазних метала са незасићеним угљоводоницима. Електронски спектри комплекса прелазних метала. Кисело-базне особине комплекса. Реакције супституције.	Неорганска комплексна и кластерна једињења	Н. Б. Милић	ПМФ Крагујевац, 1998	Има
	Bioinorganic chemistry	R. Hay	Ellis Horwood Lim. 1984	Има
Биолошка функција јона метала. Комплекси платинске групе метала. Комплекси злата, бизмута, сребра, антимона, ванадијума, хрома, мангана, гадолинијума, калаја, гвожђа и кобалта. Остали биомолекули као потенцијални лиганди.	Примена комплексних једињења у медицини	М. И. Ђуран	ПМФ Крагујевац, 2000	Има
	Bioinorganic chemistry	R. Hay	Ellis Horwood Lim. 1984	Има
	Cisplatin, Chemistry and Biochemistry of Leading Antitumor Drugs	B. Lippert	Wiley-VCH, Zuruch, 1999.	Има
Сва предавања и материјал за рад у малој групи налазе се најту Факултета медицинских наука: www.medf.kg.ac.rs				

ПРОГРАМ

ПРВИ МОДУЛ: УВОД У БИОНЕОРГАНСКУ ХЕМИЈУ. КОМПЛЕКСНА ЈЕДИЊЕЊА. ЦЕНТРАЛНИ ЈОН МЕТАЛА И ЛИГАНДИ. ДИСОЦИЈАЦИЈА КОМПЛЕКСА. КООРДИНАЦИОНИ БРОЈ. ХЕМИЈСКА ВЕЗА, СИМЕТРИЈА И ИЗОМЕРИЈА КОМПЛЕКСНИХ ЈЕДИЊЕЊА.

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 1 (ПРВА НЕДЕЉА):

УВОД У БИОНЕОРГАНСКУ ХЕМИЈУ.

предавања 2 часа	1 час семинара	рад у малој групи 2 часа
Увод у бионеогранску хемију Есенцијални елементи Тврде и меке киселине и базе		Увод у експериментални рад

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 2 (ДРУГА НЕДЕЉА):

КОМПЛЕКСНА ЈЕДИЊЕЊА. ЦЕНТРАЛНИ ЈОН МЕТАЛА И ЛИГАНДИ.

предавања 2 часа	1 час семинара	рад у малој групи 2 часа
Комплексна једињења Спољашња и унутрашња координациониа сфера Централни јон метала Лиганди (подела лиганада према наелектрисању и броју донорских атома)		Синтеза комплексних једињења

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 3 (ТРЕЋА НЕДЕЉА):

ДИСОЦИЈАЦИЈА КОМПЛЕКСА. КООРДИНАЦИОНИ БРОЈ.

предавања 2 часа	1 час семинара	рад у малој групи 2 часа
Врсте комплекса према производима дисоцијације Геометријска структура комплекса Координациони број Утицај одбијања електронских облака валентних парова на геометријску структуру комплекса р-елемената		Карактеризација комплекса UV-VIS спектрофотометријом

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 4 (ЧЕТВРТА НЕДЕЉА):

ХЕМИЈСКА ВЕЗА И СИМЕТРИЈА МОЛЕКУЛА КОМПЛЕКСНИХ ЈЕДИЊЕЊА.

предавања 2 часа	1 час семинара	рад у малој групи 2 часа
Донорско-акцепторска теорија Теорија лигандног поља Цепање нивоа d орбитала. Јан-Телеров ефекат Теорија молекулских орбитала Симетрија комплексних једињења (центрар симетрије, оса ротације, раван симетрије, ротационо-рефлексиона оса симетрије, групе симетрије)		Карактеризација комплекса IR и ^1H NMR спектроскопијом

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 5 (ПЕТА НЕДЕЉА):

ИЗОМЕРИЈА КОМПЛЕКСНИХ ЈЕДИЊЕЊА.

предавања 2 часа	1 час семинара	рад у малој групи 2 часа
Везивна изомерија Просторна изомерија		Изомерија комплексних једињења

ДРУГИ МОДУЛ: НОМЕНКЛАТУРА КОМПЛЕКСА. КОМПЛЕКСИ ПРЕЛАЗНИХ МЕТАЛА СА σ , π И δ ВЕЗОМ. КОМПЛЕКСИ ПРЕЛАЗНИХ МЕТАЛА СА НЕЗАСИЋЕНИМ УГЉОВОДОНИЦИМА. ЕЛЕКТРОНСКИ СПЕКТРИ КОМПЛЕКСА ПРЕЛАЗНИХ МЕТАЛА. КИСЕЛО-БАЗНЕ ОСОБИНЕ КОМПЛЕКСА. РЕАКЦИЈЕ СУПСТИТУЦИЈЕ.

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 6 (ШЕСТА НЕДЕЉА):

НОМЕНКЛАТУРА КОМПЛЕКСА

предавања 2 часа	1 час семинара	рад у малој групи 2 часа
Номенклатура комплекса		

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 7 (СЕДМА НЕДЕЉА):

**КОМПЛЕКСИ ПРЕЛАЗНИХ МЕТАЛА СА σ , π И δ ВЕЗОМ.
КОМПЛЕКСИ ПРЕЛАЗНИХ МЕТАЛА СА НЕЗАСИЋЕНИМ УГЉОВОДОНИЦИМА.**

предавања 2 часа	1 час семинара	рад у малој групи 2 часа
Комплекси прелазних метала са σ , π и δ везом		
Комплекси прелазних метала са незасићеним угљоводоницима		

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 8 (ОСМА НЕДЕЉА):

ЕЛЕКТРОНСКИ СПЕКТРИ КОМПЛЕКСА ПРЕЛАЗНИХ МЕТАЛА.

предавања 2 часа	1 час семинара	рад у малој групи 2 часа
Електронски спектри комплекса прелазних метала (боја комплекса, интензитет трака)		

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 9 (ДЕВЕТА НЕДЕЉА):

КИСЕЛО-БАЗНЕ ОСОБИНЕ КОМПЛЕКСА.

предавања 2 часа	1 час семинара	рад у малој групи 2 часа
Протонске киселине и базе Протонски афинитет Хидролиза Хидратација		Кисело-базне особине комплекса

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 10 (ДЕСЕТА НЕДЕЉА):

РЕАКЦИЈЕ СУПСТИТУЦИЈЕ ЛИГАНАДА У КОМПЛЕКСИМА ПРЕЛАЗНИХ МЕТАЛА.

предавања 2 часа	1 час семинара	рад у малој групи 2 часа
Дисоцијативни процес Асоцијативни процес Процес размене Супституција код квадратно-планарних комплекса Супституција код октаедарских комплекса		Реакције супституције код квадратно-планарних и октаедарских комплекса

**ТРЕЋИ МОДУЛ: БИОЛОШКА ФУНКЦИЈА ЈОНА МЕТАЛА.
КОМПЛЕКСИ ПЛАТИНСКЕ ГРУПЕ МЕТАЛА. КОМПЛЕКСИ
ЗЛАТА, БИЗМУТА, СРЕБРА, АНТИМОНА, ВАНАДИЈУМА, ХРОМА,
МАНГАНА, ГАДОЛИНИЈУМА, КАЛАЈА, ГВОЖЂА И КОБАЛТА.
ОСТАЛИ БИОМОЛЕКУЛИ КАО ПОТЕНЦИЈАЛНИ ЛИГАНДИ.**

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 11 (ЈЕДАНАЕСТА НЕДЕЉА):

КОМПЛЕКСИ ПЛАТИНСКЕ ГРУПЕ МЕТАЛА.

предавања 2 часа	1 час семинара	рад у малој групи 2 часа
Биолошка функција јона метала Комплекси платине Антитуморско дејство комплекса платине Комплекси паладијума, родијума, рутенијума, осмијума и иридијума		Изучавање реакције између комплекса платине(II) и сумпор-донорских биомолекула UV-VIS спектрофотометријом

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 12 (НЕДЕЉА):

КОМПЛЕКСНА ЈЕДИЊЕЊА ЗЛАТА И БИЗМУТА.

предавања 2 часа	1 час семинара	рад у малој групи 2 часа
	Комплексна једињења злата Комплексна једињења бизмута	

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 13 (ТРИНАЕСТА НЕДЕЉА):

**КОМПЛЕКСНА ЈЕДИЊЕЊА СРЕБРА, АНТИМОНА, ВАНАДИЈУМА, ХРОМА, МАНГАНА,
ГАДОЛИНИЈУМА И КАЛАЈА.**

предавања 2 часа	1 час семинара	рад у малој групи 2 часа
	Комплекси сребра, антимона, ванадијума, хрома, мангана, гадолинијума и калаја	

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 14 (ЧЕТРНАЕСТА НЕДЕЉА):

КОМПЛЕКСНА ЈЕДИЊЕЊА ГВОЖЂА И КОБАЛТА.

предавања 2 часа	1 час семинара	рад у малој групи 2 часа
	Комплексна једињења гвожђа Комплексна једињења кобалта	

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА 15 (ПЕТНАЕСТА НЕДЕЉА):

ОСТАЛИ БИОМОЛЕКУЛИ КАО ПОТЕНЦИЈАЛНИ ЛИГАНДИ.

предавања 2 часа	1 час семинара	рад у малој групи 2 часа
	Биолошка функција јона метала Протеини и пептиди као лиганди Остали биомолекули као потенцијални лиганди Нуклеинске киселине, нуклеозиди и нуклеотиди Тетрапироли и макроцикли	

РАСПОРЕД ПРЕДАВАЊА И СЕМИНАРА

ВЕЛИКА САЛА (C3)

ЧЕТВРТАК

15:10-17:25

РАСПОРЕД ВЕЖБИ

ПЕТАК

**ВЕЖБАНИЦА ЗА
ФАРМАЦИЈУ (B17)**

**14:00-15:30
I група**

**15:30-17:00
III група**

**17:00-18:30
V група**

**ВЕЖБАНИЦА ЗА
ФАРМАЦИЈУ (B18)**

**14:00-15:30
II група**

**15:30-17:00
IV група**

**17:00-18:30
VI група**

**18:30-20:00
VII група**

РАСПОРЕД НАСТАВЕ ЗА ПРЕДМЕТ БИОНЕОРГАНСКА ХЕМИЈА

модул	недеља	датум	време	место	тип	назив методске јединице	наставник
1	1	19.09.	15:10-16:40	C3	П	Увод у бионеорганску хемију.	проф. др Гордана П. Радић
		19.09.	16:40-17:25	C3	С	Увод у бионеорганску хемију.	проф. др Гордана П. Радић
		20.09.	14:00-20:00	B17, B18	В	Увод у експериментални рад.	проф. др Гордана П. Радић Ана С. Станковић
	2	26.09.	15:10-16:40	C3	П	Комплексна једињења. Централни јон метала и лиганди.	проф. др Гордана П. Радић
		26.09.	16:40-17:25	C3	С	Комплексна једињења. Централни јон метала и лиганди.	проф. др Гордана П. Радић
		27.09.	14:00-20:00	B17, B18	В	Синтеза комплексних једињења.	проф. др Гордана П. Радић Ана С. Станковић
	3	03.10.	15:10-16:40	C3	П	Дисоцијација комплекса. Координациони број.	проф. др Гордана П. Радић
		03.10.	16:40-17:25	C3	С	Дисоцијација комплекса. Координациони број.	проф. др Гордана П. Радић
		04.10.	14:00-20:00	B17, B18	В	Карактеризација комплекса UV-VIS спектрофотометријом.	проф. др Гордана П. Радић Ана С. Станковић
	4	10.10.	15:10-16:40	C3	П	Хемијска веза и симетрија молекула комплексних једињења.	проф. др Гордана П. Радић
		10.10.	16:40-17:25	C3	С	Хемијска веза и симетрија молекула комплексних једињења.	проф. др Гордана П. Радић
		11.10.	14:00-20:00	B17, B18	В	Карактеризација комплекса IR и ¹ H NMR спектроскопијом.	проф. др Гордана П. Радић Ана С. Станковић
	5	17.10.	15:10-16:40	C3	П	Изомерија комплексних једињења.	проф. др Гордана П. Радић
		17.10.	16:40-17:25	C3	С	Изомерија комплексних једињења.	проф. др Гордана П. Радић
		18.10.	14:00-20:00	B17, B18	В	Изомерија комплексних једињења.	проф. др Гордана П. Радић Ана С. Станковић

РАСПОРЕД НАСТАВЕ ЗА ПРЕДМЕТ БИОНЕОРГАНСКА ХЕМИЈА

модул	недеља	датум	време	место	тип	назив методске јединице	наставник
2	6	24.10.	15:10-16:40	C3	П	Номенклатура комплекса.	проф. др Гордана П. Радић
		24.10.	16:40-17:25	C3	С	Номенклатура комплекса.	проф. др Гордана П. Радић
		25.10.	14:00-20:00	B17, B18	В	Номенклатура комплекса.	проф. др Гордана П. Радић Ана С. Станковић
	7	31.10.	15:10-16:40	C3	П	Комплекси прелазних метала са σ , π и δ везом. Комплекси прелазних метала са незасићеним угљоводоницима.	проф. др Гордана П. Радић
		31.10.	16:40-17:25	C3	С	Комплекси прелазних метала са σ , π и δ везом. Комплекси прелазних метала са незасићеним угљоводоницима.	проф. др Гордана П. Радић
		01.11.	14:00-20:00	B17, B18	В	Комплекси прелазних метала са σ , π и δ везом. Комплекси прелазних метала са незасићеним угљоводоницима.	проф. др Гордана П. Радић Ана С. Станковић
	8	07.11.	15:10-16:40	C3	П	Електронски спектри комплекса прелазних метала.	проф. др Гордана П. Радић
		07.11.	16:40-17:25	C3	С	Електронски спектри комплекса прелазних метала.	проф. др Гордана П. Радић
		08.11.	14:00-20:00	B17, B18	В	Електронски спектри комплекса прелазних метала.	проф. др Гордана П. Радић Ана С. Станковић
		09.11.	11:30-12:30	C1,C5	ЗТМ	ЗАВРШНИ ТЕСТ МОДУЛА 1	
2	9	14.11.	15:10-16:40	C3	П	Кисело-базне особине комплекса.	проф. др Гордана П. Радић
		14.11.	16:40-17:25	C3	С	Кисело-базне особине комплекса.	проф. др Гордана П. Радић
		15.11.	14:00-20:00	B17, B18	В	Кисело-базне особине комплекса.	проф. др Гордана П. Радић Ана С. Станковић
	10	21.11.	15:10-16:40	C3	П	Реакције супституције лиганада у комплексима прелазних метала.	проф. др Гордана П. Радић
		21.11.	16:40-17:25	C3	С	Реакције супституције лиганада у комплексима прелазних метала.	проф. др Гордана П. Радић
		22.11.	14:00-20:00	B17, B18	В	Реакције супституције лиганада у комплексима прелазних метала.	проф. др Гордана П. Радић Ана С. Станковић

РАСПОРЕД НАСТАВЕ ЗА ПРЕДМЕТ БИОНЕОРГАНСКА ХЕМИЈА

модул	недеља	датум	време	место	тип	назив методске јединице	наставник
3	11	28.11.	15:10-16:40	C3	П	Комплекси платинске групе метала.	проф. др Гордана П. Радић
		28.11.	16:40-17:25	C3	С	Комплекси платинске групе метала.	проф. др Гордана П. Радић
		29.11.	14:00-20:00	B17, B18	В	Комплекси платинске групе метала.	проф. др Гордана П. Радић Ана С. Станковић
	12	05.12.	15:10-16:40	C3	П	Комплексна једињења злата и близута.	проф. др Гордана П. Радић
		05.12.	16:40-17:25	C3	С	Комплексна једињења злата и близута.	проф. др Гордана П. Радић
		06.12.	14:00-20:00	B17, B18	В	Комплексна једињења злата и близута.	проф. др Гордана П. Радић Ана С. Станковић
	13	12.12.	15:10-16:40	C3	П	Комплексна једињење сребра, антимона, ванадијума, хрома, мангана, гадолинијума и калаја.	проф. др Гордана П. Радић
		12.12.	16:40-17:25	C3	С	Комплексна једињење сребра, антимона, ванадијума, хрома, мангана, гадолинијума и калаја.	проф. др Гордана П. Радић
		13.12.	14:00-20:00	B17, B18	В	Комплексна једињење сребра, антимона, ванадијума, хрома, мангана, гадолинијума и калаја.	проф. др Гордана П. Радић Ана С. Станковић
		16.12.	09:00-10:00	C1, C5	ЗТМ	ЗАВРШНИ ТЕСТ МОДУЛА 2	
3	14	19.12.	15:10-16:40	C3	П	Комплексна једињења гвожђа и кобалта.	проф. др Гордана П. Радић
3	14	19.12.	16:40-17:25	C3	С	Комплексна једињења гвожђа и кобалта.	проф. др Гордана П. Радић
		20.12.	14:00-20:00	B17, B18	В	Комплексна једињења гвожђа и кобалта.	проф. др Гордана П. Радић Ана С. Станковић
	15	26.12.	15:10-16:40	C3	П	Остали биомолекули као потенцијални лиганди.	проф. др Гордана П. Радић

РАСПОРЕД НАСТАВЕ ЗА ПРЕДМЕТ БИОНЕОРГАНСКА ХЕМИЈА

модул	недеља	датум	време	место	тип	назив методске јединице	наставник	
		26.12.	16:40-17:25	C3	C	Остали биомолекули као потенцијални лиганди.	проф. др Гордана П. Радић	
		27.12.	14:00-20:00	B17, B18	B	Остали биомолекули као потенцијални лиганди.	проф. др Гордана П. Радић Ана С. Станковић	
		16.01.	12:45-13:45	C1, C5	ЗТМ	ЗАВРШНИ ТЕСТ МОДУЛА 3		
		07.02.	10:00-13:00	C5	И	ИСПИТ (ЈАНУАРСКО-ФЕБРУАРСКИ РОК)		